

**”WITH ALL THESE WIRES STUCK IN MY BRAIN”
POSTINHIMILLINEN OUTOUS ARJEN LUCASSENIN
MUSIIKKIALBUMISSA *LOST IN THE NEW REAL***

Aino Kolehmainen
Kandidaatintutkielma
Kirjallisuus
Musiikin, taiteen ja kulttuurin
tutkimuksen laitos
Jyväskylän yliopisto
Syyslukukausi 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Aino Kolehmainen	
Työn nimi ”With all these wires stuck in my brain” Postinhimillinen outous Arjen Lucassenin musiikkialbumissa <i>Lost in the New Real</i>	
Oppiaine Kirjallisuus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Syksy 2021	Sivumäärä 24
Tiivistelmä <p>Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen postinhimillistä tilannetta Arjen Lucassenin musiikkialbumin <i>Lost in the New Real</i> (2012) tekstissä. Analysoin, millaisena postinhimillinen tilanne näyttäytyy albumin päähenkilö Mr. L:n kautta ja kuinka hän kuvaa kokemusmaailmaansa puheessaan. Tämän lisäksi tutkin albumin puheen tasoja ja niiden vaikutusta siihen, millainen kokemus postinhimillisyydestä albumissa muodostuu. Määrittelen analyysini perusteella postinhimillisen outouden affektin. Sovellan analyysissäni metamodernia affektikäsitystä.</p> <p>Postinhimillisyys on posthumanismin alakäsite, joka viittaa tilanteeseen, jossa käsitys ihmisyydestä on muuttunut teknologisen kehityksen seurauksena. Posthumanismi laajemmin viittaa ajatteluun, jossa ihmisyyttä käsitetään asemassa, joka ei ole vastakkain ei-inhimillisen luonnon ja maailman kanssa. Posthumanismi siis pyrkii purkamaan käsityksen ihmisestä ”luomakunnan kruununna”. (Lummaa & Rojola 2014, 7, 14–17; Raipola 2014, 35.) Metamodernismi on postmodernismia seuraava tilanne, joka asettuu ontologisesti modernismin ja postmodernismin väliin. Termin nykyiseen muotoonsa määritelleet Timotheus Vermeulen ja Robin van den Akker (2010, 5–7, 12; 2017, 8–11) kuvaavat sitä heilahteluksi modernin ja postmodernin välillä; liikkeeksi, joka liikkuu eteenpäin tietäen, ettei saavuta määränpäättään; ja tilanteeksi, joka on <i>kuin</i> se olisi jotenkin. Tässä tutkielmassa sovellan metamodernismia tarkastellessani <i>Lost in the New Real</i> –albumin puheen tasoja ja muodostaessani niissä syntyvän postinhimillisen outouden affektin.</p> <p>Analyysini perusteella muotoilen postinhimillisen outouden seuraavasti: postinhimillinen outous on affekti, joka syntyy postinhimillistä tilannetta kuvaavassa puheessa ja muodostuu puheen tasoilla. Postinhimillinen outous on kykenemättömyyttä asettua postinhimilliseen tilanteeseen, jossa käsitys ihmisyydestä on muuttunut. Metamodernina affektina postinhimillinen outous on heiluntaa ihmisyyden ja postihimistyden, tuttuuden ja vierauden, menneisyyden ja tulevaisuuden sekä henkilökohtaisuuden ja yleisyyden välissä.</p>	
Asiasanat Posthumanismi, postinhimillisyys, metamodernismi, outous, monitasoinen puhe, postinhimillinen outous, Arjen Lucassen, <i>Lost in the New Real</i>	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	LÄHESTYMISTAPA.....	4
2.1	Posthumanismi ja postinhimillisuus.....	4
2.2	Metamodernismi.....	5
2.3	Postinhimillinen outous affektina	6
3	MR. L:N POSTINHIMILLINEN TILANNE.....	7
3.1	Postinhimillinen ihmisuus.....	8
3.2	Metamoderni aika.....	10
4	MONITASOINEN PUHE.....	12
4.1	Mr. L.....	13
4.2	Tohtori Voight-Kampff	14
4.3	Outo puhe	16
5	POSTINHIMILLINEN OUTOUS	19
6	PÄÄTÄNTÖ	20
	LÄHTEET	22

1 JOHDANTO

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen hollantilaisen muusikko Arjen Lucassenin (s. 1960) musiikkialbumin *Lost in the New Real* (2012) tekstiä posthumanistisesta näkökulmasta metamodernismin keinoin. Vuonna 2012 julkaistu rockalbumi *Lost in the New Real* kattaa kokonaisuudessaan kaksi CD-levyä. Keskityn tutkimuksessani levyistä ensimmäiseen, sillä se muodostaa selvän tarinallisen kokonaisuuden, jolla on aloitus ja lopetus. Tässä tutkielmassa viitataan sanalla albumi teoksen ensimmäiseen CD-levyyn. Lucassenille tyypillisesti teos on tyylilajiltaan konseptialbumi, jonka kappaleet liittyvät temaattisesti toisiinsa ja joita yhdistää läpi albumin jatkuva tarina. Tämän lisäksi albumin puhujat ovat nimettyjä, persoonallisia henkilöitä, jotka ovat eri artistien esittämiä. *Lost in the New Real* –albumin teksti koostuu pääosin kahden nimetyn henkilöitä puheesta. Nämä henkilöitä ovat tohtori Voight-Kampff sekä Mr. L, jota Lucassen itse kutsuu albumin esipuheessa (2012) tarinan päähenkilöksi. Kaikki albumin teksti on Lucassenin kirjoittamaa, paitsi Voight-Kampffin osuudet jotka ovat kirjoittaneet Rutger Hauer, Arjen Lucassen ja Lori Linstruth (2012). Albumin puhe koostuu pääosin jommankumman henkilöitä monologeista tai yksipuoliseksi jäävästä dialogista. Kahden selvästi persoonallisen puhujan lisäksi albumilla on havaittavissa kolmas, persoonaton puhuja, jota kutsun oudoksi puheeksi.

Lost in the New Real on kuvaus fiktiivisen, Mr. L –nimisen miehen kokemuksista. Tarina alkaa tuntemattomaan vuoteen sijoittuvassa tulevaisuudessa, kun 2000-luvun alussa parantamattoman sairauden takia syväjäädytetty Mr. L herätetään. Syväjäädytyksen aikana maailma on muuttunut radikaalisti. Mr. L:n herättänyt tohtori Voight-Kampff toimii tämän oppaana tulevaisuudessa, esitellen tälle uutta maailmaa. Teoksen perimmäinen kysymys on kuitenkin tulevaisuuden ihmeiden kummastelun sijaan Mr. L:n henkilökohtainen, eksistentiaalinen pohdinta; hänen mielensä ei ole enää hänen biologisessa ruumiissaan, vaan hänen tietoisuutensa on muunnettu digitaaliseen muotoon. Mr. L:n tehtäväksi jää selvittää oma inhimillinen paikkansa uudessa todellisuudessaan.

Tutkimustehtäväni on kaksiosainen. Ensimmäinen osa tutkimustehtäväni on tutkia, kuinka postinhimillisyys ja outous esiintyvät albumilla. Aloitan tarkastelemalla kohdeteokseni päähenkilön kokemaa outoutta suhteessa itseensä ja ihmisyyteensä postinhimillisessä tilanteessa. Sen jälkeen tutkin, kuinka outous muodostuu affektiksi albumin persoonallisten ja ei-persoonallisten puhujien puheessa sekä puheen tasoilla. Toinen osa tutkimustehtäväni on postinhimillisen outouden affektin määrittäminen. Toteutan tämän yhdistämällä albumin puheen postinhimillisen sisällön ja puheen

tasoilla syntyvän affektin. Sovellan tutkielmassani metamodernia affektikäsitystä. Toteutan analyysini hermeneuttisen lähiluvun kautta soveltaen lyriikantutkimuksen metodia.

Käsittelen *Lost in the New Real* –albumin lyriikoita metamodernistisena tekstinä. En tutki teoksen tekstiä suhteessa muuhun rocklyriikkaan. Termillä metamodernismi viitataan Timotheus Vermeulenin ja Robert van den Akkerin (2010; 2017) muotoilemaan käsitteeseen postmodernismia seuraavasta kulttuurisesta tilanteesta. Metamodernismi asettuu ontologisesti välitilaan (*in-between*), minkä ansiosta metamodernistiseksi tulkittu kohde voidaan käsittää epävarmana ja muuttuvana, eikä sitä ole tarpeen selittää yksiselitteisesti (van den Akker & Vermeulen 2017, 10; Hallila 2019, 58–59).

Sovellan tutkielmassani lyriikantutkimuksen käsitteitä mimeettinen minä ja retorinen minä. Mimeettinen minä on puheen havaittava puhuja, joka sijaitsee puheen ensimmäisellä ja toisella, tekstuaalisella tasolla ja on osa runon fiktiivistä maailmaa. Puheen ensimmäinen taso on runon kirjaimellinen taso, siis se, mistä runossa puhutaan. Toinen taso viittaa siihen, miten runossa puhutaan. Retorinen minä on puheen todellinen ääni, joka sijaitsee puheen kolmannella, abstraktilla tasolla ja ohjailee muun muassa puheen tematiikkaa ja arvomaailmaa. Puheen kolmas taso on runon todellinen merkitys, se, mitä puheella tarkoitetaan. (Lehikoinen 2007, 216–219, 234.) Käsittelen *Lost in the New Real* –albumin puhujia ja puheen tasoja tutkielmani neljännessä luvussa. Tulkitsen kohdeteokseni nimetyt puhujat, Mr. L:n ja Voight-Kampffin mimeettisiksi minä-puhujiksi. Postinhimillisen outouden affektia muodostaessani en kuitenkaan ole kiinnostunut siitä, kuinka retorinen minä ohjailee mimeettisiä minä-puhujia vaan siitä, kuinka puheen eri tasot kohtaavat kohdeteokseni tekstissä. Keskityn siis puheen toiseen tasoon, siis puhe-esitykseen jossa lyriikoiden puhe tapahtuu (Lehikoinen 2017, 221). Esitän, että outous muodostuu puhetasolla ensimmäisen ja kolmannen tason välissä, osana puhetilannetta jossa mimeettiset minät ja retorinen minä sekoittuvat. Käytän persoonallisten henkilöahmojen ulkopuolelle asettuvasta puheesta termiä outo puhe.

Tässä tutkielmassa tarkoitan affektilla tunnetta ja tuntemusta, sekä kokemusta näistä kahdesta. Katson affektin olevan yksittäistä emootiota laajempi käsitys, joka sisällyttää itseensä sekä psyykkisen että fyysisen kokemuksen jostakin (Rinne, Kajanne & Haanpää 2020, 6–8). *Tieteen termipankin* (2021) määritelmän mukaan affekti on subjektiivista tunnetta tai kehollista kokemusta epämääräisempi ja vaikeammin selitettävissä. Affektia ei voi asettaa yksittäiseen tekijään tai kohtaan tutkittavassa kohteessa, mutta se on silti havaittavissa tulkinnan kautta (Gibbons 2017a, 85; Gibbons 2017b, 130; ks. myös Grabes 2008, 52). Tutkielmassani tulkitsen affektin muodostuvan kohdeteokseni tekstissä ja puheen tasoissa.

Tutkielmani asettuu posthumanistisen ja metamodernistisen kirjallisuudentutkimuksen kentälle. Posthumanismin osalta tutkielmani pohjaa erityisesti Karoliina Lummaan ja Lea Rojolan (ks. *Posthumanismi*, 2014) kirjoituksiin aiheesta. Postinhimillisyyttä lähestyn pääosin Juha Raipolan (ks. ”Inhimilliset ja postinhimilliset tulevaisuudet”, 2014) ja Elli Lehikoisen (ks. ”Luonnon ja teknologian lapset”, 2020) artikkelien kautta. Vertaan myös analyysissani Lehikoisen (2020) kehittämää keskeneläväisyyden käsitettä Mr. L:n olotilaan käsitellessäni hänen postinhimillistä tilannettaan.

Metamodernismi on suhteellisen uusi käsite. Nykymuotoonsa sen ovat määritelleet Timotheus Vermeulen ja Robin van den Akker vuonna 2010 artikkelissa ”Notes on metamodernism”. Metamodernia tutkimusta on kuitenkin tehty viime vuosina lisääntyvässä määrin, ja se näyttäisi olevan yleistymässä postmodernismia seuraavaksi tilanteeksi (ks. Hallila 2019, 59). Suomessa kotimaisen kirjallisuudentutkimuksen kentällä metamodernista tutkimusta ovat tehneet Daniel Sandbacka (2018), Mika Hallila (2019) ja Anna Helle, joka on tutkimuksessaan soveltanut metamodernismia suomalaiseen nykyrunouteen artikkelissaan ”Postmodernismista metamodernismiin?” (2019). Tutkielmassani hyödyntämäni metamoderni affektikäsitys pohjautuu Alison Gibbonsin määritelmään artikkeleissa ”Metamodern Affect” (2017) sekä ”Contemporary Autofiction and Metamodern Affect” (2017).

Arjen Lucassenin teoksiin keskittyvä tutkimus on lähes olematonta. Aiemmin hänen töitään tutkittu vasta viime vuosina opinnäytetyön tasolla musiikintutkimuksen näkökulmasta (ks. Enlow 2019). Koska Lucassenin albumit ovat lähes poikkeuksetta tarinallisia konseptialbumeita, niiden tutkiminen kirjallisuudentutkimuksen kentällä tarjoaa mielenkiintoisen näkökulman moderniin tarinankerrontaan. Useimmissa Lucassenin albumeissa kerronta ja puhe tapahtuu yksinomaan persoonallisten henkilöhahmojen kautta. *Lost in the New Real* tekee tässä poikkeuksen puheella, joka tapahtuu paitsi henkilöhahmojen kautta, myös näistä irrallaan. Näin ollen albumin monitasoinen puhe tarjoaa kiinnostavan alustan metamodernistiselle (rock)lyriikantutkimukselle. Posthumanistisesta näkökulmasta albumista tekee kiinnostavan sen keskittyminen kokemukseen postinhimilliseen tilanteeseen siirtymisestä.

Vaikka *Lost in the New Real* onkin fiktiivinen kuvaus tulevaisuudesta, on se aiheeltaan ja teemoiltaan hyvin ajankohtainen. Käsitys ihmisyydestä on muutoksessa digitalisaation, ilmastonmuutoksen ja liikakansoittumisen myötä. Posthumanismi on nykyaikaa, ei jotain tulevaisuudessa häämöttävää. Postinhimillisen ihmiskäsityksen muotoileminen ei missään nimessä ole yksinkertaista tai helppoa. Siksi olen valinnut tutkielmani kohteeksi teoksen, joka käsittelee posthumanismiin siirtymisen herättämiä tunteita ja ajatuksia taiteen keinoin. Nämä tunteet ja ajatukset eivät nekään ole helppoja tai yksiselitteisiä, eikä niiden käsittäminen sellaisiksi olisikaan mielekäästä. Metamodernistisen

tarkastelutavan kautta niiden hahmottaminen on kuitenkin mahdollista tavalla, joka ottaa huomioon aiheen ja sen esitystavan moninaisuuden kohdeteoksessani. Posthumanismin tavoin myös metamodernismi on nykyaikaa; se tarjoaa tavan tarkastella nykymaailmaa ja sen kulttuuria tilanteessa, jota ei voida käsittää vain alati kaikkoavaa horisonttia jahtaavan modernismin tai ironisesti itsensä hautaavan postmodernismin kautta. Metamodernismi ei selitä nykyajan alati muuttuvia tilanteita, mutta se antaa mahdollisuuden tarkastella niitä *niin kuin* ne olisivat selitettävissä, tietoisena päämääränsä mahdottomuudesta.

2 LÄHESTYMISTAPA

2.1 Posthumanismi ja postinhimillisyys

Posthumanismissa on kyse humanismin muutoksesta, ei humanismin lopusta. Posthumanismi on ajattelua, joka kyseenalaistaa ihmisen erityisaseman suhteessa muuhun elolliseen ja ei-elolliseen maailmaan. Näin ollen se on myös käsitteenmuodostusta ja tulkintaa, joka pyrkii hahmottamaan ihmisen asemassa, joka ei asetu vastakkain ei-inhimillisen maailman kanssa (Lummaa & Rojola 2014, 7, 14). Tässä tutkielmassa keskityn postinhimillisyyteen, jonka käsitän posthumanismin alakäsitteeksi. Termiä postinhimillinen käytetään viittaamaan posthumanismiin liittyvään ilmiöön, joka keskittyy teknologian merkitykseen osana ihmiskäsityksen muutosta (Lummaa & Rojola 2014, 16-17; Raipola 2014, 35). Posthumanismi on siis laajamittaista ajattelua filosofisessa, biologisessa tai sosiaalisessa kontekstissa, ja postinhimillisyys on siihen liittyvä tilanne. Postinhimillisyyttä ei tule sekoittaa transhumanismiin, joka viittaa ajatusmalliin jossa ihmistä pyritään kehittämään teknologisen ja biologisen muokkauksen kautta suuntaan, joka transhumanismissa nähdään ei-muokattua ihmistä parempana (Raipola 2014, 41-42; Wolfe 2009, xv; Allenby & Sarewitz 2011, 2-3). Näin ollen transhumanismissa ei siis ole kyse humanismin muutoksesta osana sen ajatuksellista jatkumoa, vaan paluusta ihmiskeskeiseen maailmankuvaan (ks. Wolfe 2009, xiv-xv).

Vuosina 1946–1953 järjestettyä Macy-konferenssien sarjaa (*The Macy Conferences on Cybernetics*) pidetään yhtenä merkittävimmistä posthumanistisen ajattelun muotoutumiseen vaikuttaneista tekijöistä (Hayles 1999, 80; Lummaa & Rojola 2014, 14). Konferenssien keskiöön nousi ajatus tiedon tärkeydestä materialisuuden sijaan; merkityksellistä on siis informaatio, ei se, onko sen tuottanut tai käsitellyt mieli vai kone (Wolfe 2009, xii; Lummaa & Rojola 2014, 15). Toisaalla ihmiskeskeinen maailmankuva alettiin kyseenalaistaa filosofian kentällä 1960-luvulla strukturalismin ja poststrukturalismin myötä, kun ihminen alettiin käsittää kielen ja erilaisten rakenteiden tuotteena (Lummaa & Rojola 2014, 15). 2000-luvulle päästessä posthumanismin käsite on laajentunut

käsittämään ihmisyyden suhteessa ei-inhimilliseen niin filosofian, biologian, teknologian, luonnontieteiden ja taiteiden aloilla (ks. Hyttinen & Lummaa 2020, 7).

Olen rajannut tämän tutkielman näkökulmaksi postinhimillisyyden juuri posthumanismin laajuuden vuoksi. Sen sijaan, että tutkisin *Lost in the New Real* –albumin posthumanistista maailmaa kokonaisuudessaan, keskityn yhden henkilöhahmon postinhimilliseen tilanteeseen. Tarkoitan postinhimillisellä tilanteella tilannetta, jossa käsitys ihmisestä on muuttunut teknologisen muutoksen myötä (vrt. Pepperell 1995, iv). Lucassenin musiikkialbumissa teknologinen muutos tarkoittaa ennen kaikkea teoksen päähenkilön digitaalista olotilaa, jossa hänen tietoisuutensa ei enää sijaitse hänen biologisessa ruumiissaan. Vaikka kohdeteoksessani postinhimillisyys liittyy olennaisesti tulevaisuuden maailmaan, on postinhimillisyys todellisuudessa myös osa 2020-luvun nykyaikaa. Informaatioteknologian muutosten myötä ihmisen käsitys itsestään ei enää käsitä vain fyysisistä olemusta, vaan myös vaikkapa sosiaalisen median luomat virtuaaliset mahdollisuudet (vrt. Lummaa & Rojola 2014, 17).

2.2 Metamodernismi

Metamodernismi on postmodernismia seuraava tilanne. Termin nykyiseen muotoonsa määritelleet Timotheus Vermeulen ja Robin van den Akker (2010, 5–7, 12; 2017, 8–11) kuvaavat sitä heilahteluksi modernin ja postmodernin välillä; liikkeeksi, joka liikkuu eteenpäin tietäen, ettei saavuta määränpäättään; ja tilanteeksi, joka on *kuin* se olisi jotenkin. Vermeulen ja van den Akker lähestyvät metamodernismia tunnerakanteen käsitteen kautta. He määrittelevät tunnerakanteen aikakaudelle tyypilliseksi piirteeksi, joka osaltaan määrittää kyseistä aikakautta (van den Akker & Vermeulen 2017, 6–8). Metamodernismi on siis 2000-luvun alusta alkava ja yhä jatkuva tilanne, jota määrittää asettuminen modernin ja postmodernin ajattelun väliin ja yhteyteen sekä ajallisesti niiden jälkeen. Mikäli modernismi kärjistetään naiiviksi innoksi ja postmodernismi nihilistiseksi ironiaksi, on metamodernismi itsetietoista intoa joka pyrkii kohti etsimiään vastauksia tietäen, ettei niiden saavuttaminen ole mahdollista (Vermeulen & van den Akker 2010, 5–6; ks. myös Hallila 2019, 159).

Metamodernismi on epistemologisesti ”ikään kuin” –ajattelua (*as if*) ja ontologisesti ”välissä olemista” (*between*) (Vermeulen & van den Akker 2010, 5–6). Näin metamodernismia voidaan luonnehtia värähtelyksi tai heilahteluksi eri äärilaitojen välillä. Äärilaidat eivät tässä tapauksessa tarkoita vastakohtia, vaan mitä tahansa tilannetta, johon huomio kohdistuu. Vermeulen ja van den Akker (2010, 6) käyttävät esimerkkeinään heilahtelua toivon ja melankolian, yhtenäisyyden ja moninaisuuden sekä kokonaisuuden ja fragmentaalisuuden välillä. Metamoderni heilahtelu on aina yhteydessä liikkeensä molempiin laitoihin; kun liike heilahtaa kohti toivoa, palaa se myöhemmin

kohti melankoliaa. Kumpikaan laita ei katoa eikä toinen sulje toista pois, vaan yhteys kumpaankin säilyy.

Anna Helle (2019) nostaa metamodernismia suomalaisessa lyriikassa käsittelevässä artikkelissaan esiin metamodernismiin liittyvän ongelmallisuuden suhteessa siihen, millä perusteilla jokin on oikeastaan tulkittavissa metamodernistiseksi. Helle (2019, 64–65) esittää, että määritelmä metamodernistisesta on epämääräinen ja tulkinnanvarainen, eikä esimerkiksi runoutta voi tunnistaa metamodernistiseksi muotoseikkojen kautta modernin ja postmodernin runouden tavoin. Käytän Helteen esiintuomaa problematiikkaa lähtökohtana sille, kuinka perustelen metamodernismin tutkielmani kontekstissa. Esitän, että *Lost in the New Real* –albumin monitasoinen puhe on rakenteeltaan metamoderni. Kohdeteokseni persoonallinen ja ei-persoonallinen puhe saa aikaan tilanteen, jossa albumin puhe heilahtelee eri puhujien ja puhetasojen välillä. Puhe ei kuitenkaan ole postmodernistisen fragmentaarista, vaan kuten jo todettu, heilahtelevaa. Näin myös kohdeteoksessani muodostuva affekti syntyy jännitteestä eri puhetasojen välillä tavalla, jonka tulkitseen metamoderniksi (vrt. Gibbons 2017a, 85; Timmer 2017, 115). Kenties juuri tulkinnanvaraisuus on osa metamodernismia; kyse ei ole rakenteesta tai muodosta, vaan siitä, kuinka tarkkailun kohde muodostuu kokonaisuudessaan omassa kontekstissaan.

2.3 Postinhimillinen outous affektina

Tässä tutkielmassa tarkoitan postinhimillisellä outoudella *Lost in the New Real* –albumissa muodostuvaa affektia. Siinä, missä outous on affekti, määrittää posthumanismi sen laadun. Käsitän outouden metamoderniksi affektiksi, joka asettuu erilaisten kokemusten ja tunteiden väliin ja tulee määritellyksi tilannekohtaisesti niiden kautta (ks. Gibbons 2017a, 83–86). Outoudella tarkoitan kokemusta, jossa jokin ei niin sanotusti ”ole kohdallaan”. Tutun ja vieraan välissä outous on tuttua vierautta ja vierasta tuttuutta, ei siis toisen puutetta ja toisen läsnäoloa vaan jotain, joka muodostuu suhteessa molempiin (vrt. Vermeulen & van den Akker 2010, 5–6).

Vieraus ja vieraantuminen kuuluvat osaltaan outouteen. Rahel Jaeggi (2014, 1) kutsuu vieraantumista (*alienation*) ”suhteeksi suhteettomuuteen”. Hänen mukaansa vieraus ei ole suhteen tai yhteyden puuttumista, vaan vieraus itsessään on puutteellinen suhde (Jaeggi 2014, 1). *Lost in the New Real* –albumin postinhimillisen outouden tapauksessa kohdeteokseni päähenkilön suhde omaan (post)inhimilliseen tilanteeseensa on puutteellinen; hänen ihmisyytensä ei ole kadonnut, mutta suhde siihen on häiriintynyt (vrt. Jaeggi 2014, 47–48).

Outouden liittäminen metamodernismin yhteyteen ei ole uusi ajatus. Vermeulen ja van den Akker (2010, 9) esittävät ”outouttamisen” (*estrangement*) yhtenä metamodernia taidetta mahdollisesti

yhdistävä tekijänä. Herbert Grabes (2008) on puolestaan liittänyt outouden (*strange*) sekä modernin että postmodernin kirjallisuuden ja kuvataiteen yhteyteen tavalla, joka muistuttaa metamodernismia. Grabes (2008, 11) käsittää outouden estetiikan suuntauksena, joka seuraa kaunista ja ylevää asettuen osaksi niiden jatkumoa. Hänen mukaansa outo on yhteydessä kauniiseen ja ylevään, saaden aikaan kokemuksen levottomuudesta (*unsettling*), käsittämättömyydestä (*incomprehensible*) ja hämmästytyksestä tai selittämättömyydestä (*uncanny*) (Grabes 2008, 11–12). Näin myös Grabesin määrittelemä outous asettuu välitilaan, jossa se heilahtelee paitsi kauniin ja ylevän, myös niiden välille asetuttujen kokemusten ja tunteiden välillä. Lisäksi Grabes korostaa tulkinnan merkitystä osana outoutta. Taiteen synnyttämä outouden tunne vaatii osakseen tulkintaa, jotta se voidaan käsittää merkitykselliseksi (Grabes 2008, 13–14.) Tämä tukee myös minun tapaan tuoda outous esiin kohdeteoksestani hermeneuttisen tulkinnan kautta.

3 MR. L:N POSTINHIMILLINEN TILANNE

Lost in the New Real sijoittuu tulevaisuuteen, jossa käsitys ihmisyydestä on muuttunut suhteessa Mr. L:n omaan aikaan. Lisääntymiseen tarvitaan lupa, yksilön elinikää voidaan pidentää ja omaehtoinen eutanasia on noussut vaihtoehtoiseksi tavaksi kuolla. Tämän lisäksi oman tietoisuutensa voi siirtää digitaaliseen muotoon ja erinäiset tekoälyllä varustetut virtuaaliset, avatareiksi kutsutut olennot käyvät seuralaisista siinä missä biologiset ihmisetkin. Toisaalta sodista ei ole päästy eroon, eikä luonto ole alistunut ihmisen tahtoon. Maailmasta on tullut posthumanistinen.

Lost in the New Real –albumin postinhimillinen outous muodostuu puheessa, siis puheen ja sen sisällön kautta. Kohdeteokseni tarina keskittyy Mr. L:n kokemuksiin sekä tulevaisuuden maailman esittelyyn. Selkeästi tapahtumia sisältävää juonta ei ole, vaan kyse on etenevästä pohdiskelusta. Keskityn Mr. L:n kokemusmaailman ja postinhimillisen tilanteen kuvaukseen albumin puheessa muodostaessani postinhimillistä outoutta. Nämä kaksi eivät ole suoraan toisistaan erotettavissa, sillä Mr. L:n kokemusmaailma on havaittavissa siinä, *kuinka* hän puhuu, ja postinhimillinen tilanne on puheen kohde, se, *mistä* puhutaan.

Aloitan analyysini Mr. L:n postinhimillisestä tilanteesta. Ensimmäiseksi tutkin Mr. L:n kokemusta postinhimillisestä elämästä. Tarkastelen Mr. L:n asemoitumista ihmisruumiin ja koneen väliin ja vertaan hänen tilannettaan täysin virtuaaliseen avatariin. Sen jälkeen analysoin Mr. L:n henkilökohtaisen puheen tasoissa muodostuvaa outoutta, keskittyen puheen ajallisiin tasoihin. Koska postinhimillisen outouden affekti muotoutuu kohdeteokseni puheen tasoissa, käsittää se myös ne

aikamuodot, joiden kautta puhe itsessään tapahtuu. Luvussa neljä käsittelen albumin monitasoista puhetta laajemmassa mittakaavassa persoonallisten ja ei-persoonallisten puhujien kautta. Viidennessä luvussa yhdistän kohdeteokseni postinhimillisen tilanteen ja tekstin puhetasoilla muodostuvan outouden postinhimillisen outouden affektiksi.

3.1 Postinhimillinen ihmisyy

Kun Mr. L albumin alussa herää syväjäädytyksestä, on hänen tietoisuutensa muunnettu digitaaliseen muotoon. Syväjäädytykseen vaipuminen vertautuu kuolemaan, eikä Mr. L ole varma, kuinka hän on elossa sen jälkeen. Albumin kuusiosaisessa¹ nimikkokappaleessa ”Lost In The New Real” (B) Mr. L kuvaa olemassaoloaan seuraavasti: ”Am I dead or alive? / With all these wires stuck in my brain [--] Locked in this virtual jail / Why was I revived? [--] Locked in this brain”. Tulkitseen, että vaikka Mr. L:n tietoisuus on digitaalisessa muodossa ja hänen kokemusmaailmansa sijoittuu virtuaaliseen ympäristöön, on myös hänen biologinen ruumiinsa yhä osittain olemassa aivojen muodossa. Näin ollen Mr. L sijaitsee jossain fyysisen ja digitaalisen välimaastossa; hänellä on ihmisen aivot, mutta hänen olemassaolonsa on riippuvainen koneesta.

Vertaan Mr. L:n olotilaa Elli Lehikoisen (2020) kehittämään keskeneläväisyyden käsitteeseen. Lehikoinen käyttää keskeneläväisyys-termiä käsittelemään keskosina syntyneiden vauvojen olotilaa Essi Kummun *Lasteni tarina* –romaanin (2014) käsittelevässä artikkelissaan. Keskeneläväisyydellä Lehikoinen viittaa ”koneen väliaikaista osallistumista vaativaan ihmiselämään” (2020, 209). Mr. L on juuri tällaisessa tilanteessa; ilman konetta hän ei olisi elossa, tai ainakaan hän ei itse olisi asiasta tietoinen. Lehikoinen kuitenkin tarkoittaa keskeneläväisyydellä tilannetta, jossa ollaan matkalla kohti elämistä ennenaikaisen syntymän jälkeen. Keskoset ovat riippuvaisia koneesta, siis keskoskaapista, vain siihen asti kunnes he ovat kehittyneet pisteeseen jonka jälkeen omaehtoinen eläminen mahdollistuu (Lehikoinen 2020, 240). Mr. L:n tapauksessa kyse ei ole siirtymävaiheesta kohti elämää, vaan elämän jatkumisesta koetun kuoleman jälkeen. Elämä ilman konetta ei ole Mr. L:lle enää mahdollista, vaan hänen elämänsä, siis tietoisuutensa, ylläpitäminen on mahdollista vain tulevaisuuden teknologian avulla. Elossa oleminen on suoraan sidoksissa ihmisyyteen sekä Lehikoisen artikkelissa että Mr. L:n kokemusmaailmassa. Lehikoinen (2020, 241) esittää, että keskeneläväisyys on ”kunnes-ihmisyyttä”, joka kestää siihen saakka kunnes keskosvauvat irtaantuvat koneesta ja aloittavat elämänsä täysin elävinä ihmisinä. Mr. L:n olotila on puolestaan jonkinlaista väli-ihmisyyttä, jossa elämä tapahtuu ihmisruumiin ja koneen välissä. Ennen syväjäädytystä ja

¹ Kappale *Lost In The New Real* koostuu kuudesta osasta, jotka on erotettu kirjaimin A–F. Viitatessani kappaleeseen viittaan myös sen osiin kirjaintunneista käyttäen.

kuolemisen kokemusta Mr. L oli ihminen, mutta heräämisensä jälkeen hän ei ole enää varma asiasta. Voiko koneesta riippuvainen olla enää ihminen?

Kappaleessa ”Don’t Switch Me Off” pohditaan ihmisen ja itsestään tietoisien tekoälyn eroa. Mr. L yrittää selvittää, kuinka hänen tulisi suhtautua virtuaaliseen avatariin, joka vaikuttaa varsin elävältä ja todelliselta. Mr. L yrittää lähestyä asiaa omien havaintojensa ja tunteidensa kautta, muttei kykene päättämään kuinka avatariin tulisi suhtautua: ”Can’t tell if she is real / Can’t trust the way I feel / Is she alive or just a dream? / Or only a machine?” (”Don’t Switch Me Off”). Aihetta pohtiessaan Mr. L tekee eron koneen ja elävän olennon välille. Kone vertautuu uneen, joka on vähemmän todellinen ja vähemmän elossa kuin jokin ”todellinen”. Kysymys on siitä, onko avatar oikeasti elossa, vai onko kyse vain koneen käytöksestä, jonka Mr. L itse tulkitsee elämiseksi.

Samaisessa kappaleessa kuullaan myös avatarin itsensä ajatuksia, joskin Mr. L:n kautta esitettyinä.² Avatar esittää Mr. L:lle pyynnön siitä, ettei tämä sammuttaisi häntä. Pyyntön sävy muuttuu kappaleen edetessä: alkuun kohtelias ehdotus muuttuu maanittelun kautta uhkaukseksi ja komennukseksi, eikä avatar lopulta salli itseään sammutettavan. Avatar esittää, että Mr. L on riippuvainen hänestä: ”You need my dreams / You crave my lies [--] You’re lost without me” (”Don’t Switch Me Off”). Siinä, missä Mr. L ei ole varma, onko avatar elävä vai ei, avatar itse korostaa olemassaolonsa valheellisuutta. Avatar esittää, että Mr. L on riippuvainen hänestä, oli avatar itse kuinka epätodellinen hyvänsä. Todellisuudessa tilanne on päinvastainen; mikäli Mr. L sammuttaisi avataria ylläpitävän tietokoneohjelman, lakkaisi tämä olemasta.

Mr. L ja avatar suhtautuvat virtuaaliseen olemiseen eri tavoin. Avatar on tietoinen siitä, ettei häntä nähdä ihmisenä. Niinpä hän pyrkii aktiivisesti tilanteeseen, jossa hänet ainakin tulkittaisiin todelliseksi henkilöksi. Avatarin tapa olla elossa ei kenties olisi samanlaista kuin biologiseksi ihmiseksi syntyneellä, mutta tämä ei tarkoita, etteikö virtuaalinen elämä ja ihmisyyys voisi olla todellista (ks. Hayles 1999, 2–3). Mr. L ei puolestaan kykene käsittelemään omaa postinhimillistä tilannettaan; hän kokee kuolleensa ihmisenä ja heränneensä jonakin muuna, osana konetta. Mr. L ei ole itse kokenut muutosta, vaan se on tapahtunut hänestä riippumatta. Niinpä hän ei onnistu asettamaan siirtymää postinhimilliseen tilanteeseen osaksi omia kokemuksiaan, minkä seurauksena koko postinhimillinen oleminen näyttäytyy hänelle vieraana (ks. Ihanus 2019, 171).

² Mr. L aloittaa kappaleen puheen sanoilla ”[s]he said” (”Don’t Switch Me Off”), minkä jälkeen avatarin puhe on merkitty lainausmerkkien sisään.

3.2 Metamoderni aika

Lost in the New Real –albumin ensimmäinen musiikkikappale ”The New Real” kuvaa Mr. L:n siirtymää syväjäädytystä edeltävästä, fyysisestä olemisesta uuteen, digitaaliseen maailmaan ja ajalliseen tulevaisuuteen. Tulkitsen, että tämän kappaleen puhuja on Mr. L, sillä teksti kuvaa selvästi hänen henkilökohtaista kokemustaan tulevaisuudessa heräämisestä ja siihen liittyvistä tunteista.³ Koska kyse on siirtymävaiheesta, on oleellista ottaa huomioon asento, johon kappaleen puhe asettuu ajallisesti suhteessa puheen tapahtuma-aikaan ja sitä edeltäneeseen aikaan. Kappaleen puhe kuvaa kolmea eri aikaa: Mr. L:n henkilökohtaista menneisyyttä, tulevaisuuden maailmaa sekä siirtymävaihetta näiden välissä. Ajasta ennen syväjäädytystä puhutaan preesensissä, mutta puheen sisältö viittaa menneisiin tapahtumiin. Mr. L:n heräämisen jälkeisestä ajasta jälkeisestä ajasta puhutaan englannin kielen futuurissa. Puheen asettuminen eri ajallisiin tilanteisiin on nähtävissä seuraavissa lainauksissa:

[Menneestä:] I remember dying / Shifting into black / I remember dreaming / Of a second chance
[Siirtymävaiheesta:] Defences down / I glide into the New Real / Awakening to another world
[Tulevaisuudesta:] What awaits me out there / In this foreing place / Will this world accept me /
Will I find my space

(”The New Real”.)

Puheen aikamuodoista voidaan havaita Mr. L:n suhtautuminen omaan ajalliseen tilanteeseensa. Kun menneestä puhutaan aktiivisesti muistellen suoran imperfektin sijaan ja tapahtumahetki, siis, tulevaisuus, asetetaan tulevaan aikamuotoon, syntyy näiden kahden välille ajallinen kuilu. Tulevaisuuden maailma ei olekaan nykyhetki vaan jotain vierasta, ja Mr. L:n henkilökohtainen nykyisyys on kadoksissa (ks. Ihanus 2019, 171–172). Toisaalta puheessa esiintyvä preesens kuvaa myös siirtymävaihetta menneen ja tulevan välillä, pysähtymättä kuitenkaan mihinkään tiettyyn hetkeen niiden välissä (vrt. van den Akker 2017, 22–23).

Kuten aiemmista lainauksista on havaittavissa, myös tulevaisuudesta, siis tarinan tapahtuma-ajasta ja siihen liittyvästä paikasta puhuttaessa käytetään preesenssiä. Tällöin puhetta leimaa epävarmuus ympäröivää maailmaa kohtaan: ”*What awaits me out there*” (”New Real”, kursiivi minun). Mr. L ei ole asettunut osaksi ympäristöään, vaan on irrallaan suhteessa siihen. Ympäröivä maailma on jotakin vierasta ja ulkopuolista, jotakin muuta; jotain outoa. Tarinan edetessä tulevaisuuden maailma avautuu, muttei koskaan muutu täysin tutuksi. Herbert Grabesin (2008, 5) mukaan outous ei olekaan

³ Kappaleen pohjustuksessa Voight-Kampff myös nimeää Mr. L:n ja puhuttelee tätä suoraan. Kappaleen puhe on Mr. L:n henkilökohtainen reaktio Voight-Kampffin puheeseen.

riippuvainen uutuudesta, vaan outo kokemus säilyy vaikka sen aiheuttanut tekijä ei enää olisikaan ennennäkemättömyydessään vieras.

Albumin avaava kykenemättömyys asettua ympäröivään tilanteeseen jatkuu myös sen päätöskappaleessa ”Lost In The New Real”, jonka tulkitseen olevan Mr. L:n puhetta samoin perustein kuin kappale ”The New Real”. Vaikka Mr. L on saanut tutustua uuteen elinympäristöönsä ja sen kulttuuriin, ei hän ole omaksunut sitä. Kuilu entisen elämän ja tulevaisuuden välillä on muuttumassa ylitsepääsemättömäksi, mikä heijastuu myös Mr. L:n tapaan kertoa asioista. Maailmasta puhutaan yhä liikkuvassa preesensissä joka ei asetu aloilleen, ja menneisyys näyttäytyy yhä aktiivisena muistona jota ei voi unohtaa: ”*Drifting in a world I don’t belong [–] Reaching for the ghosts haunting my mind / Dreaming of the ones I left behind*” (”Lost In The New Real”, A, kursiivi minun). Myös käytetyt verbit (*drifting, reaching, dreaming*) viittaavat epävarmaan suhtautumiseen tulevaisuuden maailmaa kohtaan; maailmaan ei ole asetettu, vaan siinä heilutaan ja sitä kohti kurkotetaan ilman, että sitä lopulta saavutettaisiin. Sen sijaan, että Mr. L sanoisi: ”minä kuolin”, hän toteaa: ”*I remember dying*”, ”muistan kuolleen” (”New Real”, kursiivi minun). Kuoleman jälkeen tapahtunut ei ole tapahtunut Mr. L:lle vaan jollekin toiselle; kuolleelle Mr. L:lle, joka ei ole sama kuin se Mr. L joka eli ennen syväjäädytystä.

Rahel Jaeggi (2014, 153, 155) esittää, että yksi vieraantumista aiheuttavista tekijöistä on yksilön kokemus siitä, ettei oma olotila ole seurausta omista teoista eikä omaan tilaan voi vaikuttaa itse. Tällainen kokemus on nähtävissä tilanteissa, joissa Mr. L viittaa menneisiin tapahtumiin imperfektiä käyttäen. Mennyt aikamuoto ei viittaa Mr. L:n henkilökohtaiseen menneisyyteen, vaan tulevaisuudessa tapahtuneisiin tapahtumiin. Imperfektiin asetettu säe ”*I lost my ground*” (”The New Real”, kursiivi minun) viittaa menneisyyden ja tulevaisuuden siirtymävaiheessa tapahtuneen kokemukseen. Säkeissä ”*Why did you bring me back? [–] Why did you wake me up?*” (”Lost In The New Real”, B, kursiivi minun) Mr. L kyseenalaistaa Voight-Kampffin tarkoituserät, viitaten hänen toimintaansa imperfektissä. Mr. L asettaa itsensä objektiksi, ja hänen olotilansa on seurausta muiden tekemisistä (vrt. Jaeggi 2014, 157–158). Imperfektiin asetetut tapahtumat tapahtuvat muiden ajassa, eivät Mr. L:n. Tulevaisuuden ihmiset ja asiat toimivat kiinteästi osana omaa aikaansa, kun taas Mr. L on niistä erillään, kadoksissa henkilökohtaisen menneisyytensä ja ulkopuolisen tulevaisuuden välissä. Tulevaisuuden maailma jää hypoteettiselle tasolle, mikä osaltaan aiheuttaa Mr. L:ssä vieraantumisen kokemuksen.

Timotheus van den Akker (2017, 22–23) havainnollistaa metamodernia historiakäsitystä allegorialla, jossa metamoderni aika avaa takaoven ja kävelee samalla sisään etuovesta. Aika on siirtymätila menneen takaoven ja tulevan etuoven välissä, ja se tapahtuu aina yhteydessä kumpaankin ja

kummankin kanssa. Juuri tällainen on myös Mr. L:n kokemus omasta ajastaan; hänen puheensa heilahtelee aikamuotojen välissä eikä onnistu asettumaan siihen hetkeen, jossa se tapahtuu. Puheen aika on selvästi metamoderni. Uudesta nykyisyydestä, tulevaisuudesta, puhutaan jonakin, joka on tulossa, mutta joka ei vielä täysin ole; jota kohti liikutaan, mutta jota ei ole saavutettu; johon ollaan yhteydessä, mutta joka ei sulje muita yhteyksiä pois. Näin Mr. L:n puhe asettuu eri aikamuotojen väliin, jossa se heilahtelee menneen ja tulevan välissä etsien nykyisyyttä, joka on aina yhtä saavuttamattomissa ollen joka tapauksessa aina läsnä (vrt. van den Akker 2017, 22–23.) Vaikka kykenemättömyys asettua pysyvään hetkeen ajassa aiheuttaakin Mr. L:ssä ristiriitaisia tunteita, tarjoaa asian tiedostaminen lopulta ratkaisun hänen pohdinnalleen. Albumin päätöksessä Mr. L toteaa olevansa elossa, mutta unessa. Asia ilmaistaan preesensissä, eikä se tällä kertaa viittaa menneeseen tai tulevaan, vaan juuri Mr. L:n senhetkiseen kokemukseen. Säkeessä ”I’m alive... but in dream” (”Lost In The New Real”, F) puhuja ja puhe ovat hetken aikaa tilassa, jossa nykyhetken voisi saavuttaa.

4 MONITASOINEN PUHE

Kuinka puheen tasot rakentavat outoutta? Tässä luvussa tutkin *Lost in the New Real* –albumin monitasoista puhetta. Aloitan tarkastelemalla Mr. L:n ja Voight-Kampffin puhetta ja heidän roolejaan albumin persoonallisina henkilöinä. Tämän jälkeen käsitelen albumin henkilöihin kiinnittymätöntä outoa puhetta ja osoitan, kuinka persoonallinen ja ei-persoonallinen puhe sekä puheen tasot vaikuttavat postinhimillisen outouden muodostumiseen.

Käsitelen Mr. L:n ja Voight-Kampffin rooleja albumilla mimeettisen minän käsitteen kautta. Tulkiten Mr. L:n albumin tarinan päähenkilöksi ja keskushahmoksi, jonka kautta tekstin maailma pääosin koetaan. Voight-Kampff toimii tekstin maailmaa pohjustavana ja puheen teemoja ohjaavana kertojahahmona, joka aloittaa jokaisen musiikkikappaleen kertomalla jotakin tulevaisuuden maailmasta Mr. L:lle. Voight-Kampff ja Mr. L eivät kuitenkaan suoranaisesti keskustele toistensa kanssa; Voight-Kampff osoittaa sanansa Mr. L:lle, joka puolestaan käy monologia niiden pohjalta. Kohdeteokseni tekstistä ei käy selväksi, millaisessa tilanteessa Mr. L:n ja Voight-Kampffin puhe tapahtuu, eikä sitä voida sijoittaa konkreettiseen tilaan. Albumin audiossa Mr. L:n osuudet esittää Arjen Lucassen, kun taas Voight-Kampffin osuuksista vastaa Rutger Hauer, mikä osaltaan erottaa henkilöahmot toisistaan. Näiden kahden minä-puhujan lisäksi albumissa on havaittavissa puhetta, joka ei kuulu kummallekaan minä-puhujista mutta joka on silti erotettavissa omaksi äänekseen. Kutsun tätä puhetta oudoksi puheeksi, ja asetan sen puheen toiselle tasolle mimeettisten minä-

puhujien ja puheen kolmannen tason väliin. Albumin audiossa oudon puheen osuudet ovat sekoitus Arjen Lucassenin ja Wilmer Waarbroekin esitystä.

Lyriikantutkimuksessa mimeettinen minä sijoittuu puheen ensimmäiselle ja toiselle tasolle (Lehikoinen 2010, 216–217). Viitataan (mimeettisellä) minä-puhujalla tekstin havaittaviin puhujiin, persoonallisiin henkilöihäähmöhöh, ja sijoitan heidät puheen ensimmäiselle ja toiselle tasolle. Oudolla puheella tarkoitan puheen toiselle tasolle sijoittuvaa puhetta, joka ei kuulu persoonalliselle henkilöihäähmöhöh. En käsittele analyysissäni puheen kolmatta tasoa tai sille sijoittuvaa retorista minää, joka muodostuu tulkinnassa ensimmäisestä ja toisesta tasosta (Lehikoinen 2010, 2017). Sen sijaan käsittelen kohdeteokseni puhetta ja sen tulkintaa suhteessa albumin henkilöihäähmöhöh.

4.1 Mr. L

Aloitan Mr. L:n roolista albumin ensimmäisenä mimeettisenä minä-puhujana ja tarinan osoitettuna päähenkilönä (ks. Lucassen 2012, esipuhe). Mr. L:n keskeinen rooli osoitetaan heti albumin alussa, kun Voight-Kampff aloittaa teoksen tekstin sanoilla, jotka on osoitettu suoraan Mr. L:lle: ”*Of course... Mr. L. Wake up slowly.*” (”New Real”, kursiivi alkuperäinen). Mr. L on ensimmäinen albumin tekstissä mainittu asia, ja hänet asetetaan huomion keskipisteeksi. Mr. L:n oman puheen alkaessa tekstin maailma alkaa avautua hänen monologinsa kautta. Tämä monologi on minämuotoista ja viittaa selkeästi Mr. L:ään persoonallisena puhujana, mikä nähdään jo hänen ensimmäisissä sanoissaan: ”I remember dying” (”New Real”). Mr. L:n rooli persoonallisena henkilöihäähmöhöh on nähtävissä hänen viitatessaan subjektiiviseen kokemukseensa jostakin. Esimerkiksi kappaleessa ”Pink Beatles In A Purple Zeppelin” hän toteaa: ”I just think of what I’d like”, korostaen omaa suhdettaan tekstin aiheeseen.

Lähes kaikki albumin puheessa esiintyvät minä-pronominit viittaavat Mr. L:ään. Näin Mr. L asettuu albumin keskushahmoksi ja hänet voidaan selkeästi erottaa albumin muusta puheesta. Tämä on selvästi havaittavissa kappaleissa ”The New Real” ja ”Lost in the New Real”, joiden teksti on Voight-Kampffin pohjustuksia lukuun ottamatta Mr. L:n monologista pohdintaa. Kappaleiden puhe on subjektiivista ja kertoo selvästi persoonallisen henkilöihäähmöhöh ajatuksista: ”But can I really fool myself / (could I thrive inside this lucid dream?) / into believing I’m still me” (”Lost In The New Real”, C, sulkeet alkuperäiset). Vaikka puheeseen sisältyy vahvasti Mr. L:n oma epäily siitä, onko hän enää itsensä tai olemassa, viittaa hän edelleen itseensä ensimmäisessä persoonassa minä-sanaa käyttäen. Kappaleessa ”Don’t Switch Me Off” Mr. L esittää toisen henkilöihäähmöhöh, digitaalisen avatarin puhetta ja erottaa tämän selvästi itsestään aloittamalla puheensa sanoilla ”[s]he said...”, minkä jälkeen sanottu on lainausmerkkien sisään merkittyä avatarin puhetta. Avatarin sanat esitetään

minä-muodossa ja Mr. L:ään viitataan yksikön toisessa persoonassa sinä-pronominilla. Kun Mr. L puhuu itse myöhemmin kappaleessa, hän viittaa avatariin englannin kielen *she*-pronominilla erottaen jälleen selvästi itsensä tästä, ottaen minä-pronominin omaan käyttöönsä.

Mr. L on ulkopuolinen suhteessa tulevaisuuden maailmaan. Hän on siirtynyt tulevaisuuteen suoraan 2000-luvun menneisyyden maailmasta, eikä hänellä ole käsitystä siitä, mitä maailmassa on tapahtunut hänen syväjäädätyksensä aikana. Näin ollen Mr. L ei koe tulevaisuutta omaksi nykyhetkeksen, vaan hänen on prosessoitava tulevaisuus henkilökohtaisella tasolla ja käsitettävä oma paikkansa siinä asettuakseen osaksi ympäröivää maailmaa. Mr. L:n puheen voi jakaa karkeasti menneen maailman muisteluksi ja tulevaisuuden maailman pohdiskeluksi. Kuitenkin sekä menneisyys että tulevaisuus näyttävät kaukaisina ja tavoittamattomina. Kappaleessa ”Lost In The New Real” (A) Mr. L vertaa menneisyyttä aaveeseen, joka ei jätä häntä rauhaan ja jonka hän yrittää saavuttaa siihen kuitenkin kykenemättä. Vaikka Mr. L yrittäisikin päästää irti menneisyydestä, ei hän koe kykenevänsä siihen. Tulevaisuus puolestaan on toisaalta houkutteleva, toisaalta se tuntuu mahdottomalta. Kappaleessa ”When I’m A Hundred Sixty-Four” pohtii, millaista hänen elämänsä voisi olla tulevaisuuden maailmassa, jossa kaikki olisi mahdollista. Lopulta hän kuitenkin toteaa: ”It all seems so crazy, guess I won’t care / anymore [--] I might just be bored” (”When I’m A Hundred Sixty Four”). Tulevaisuus ei näyttäyty merkityksellisenä, sillä täydellisessä maailmassa kaikki olisi lopulta samantekevää.

Mr. L:n kykenemättömyys hahmottaa syväjäädätyksensä jälkeinen todellisuutta osaksi omaa henkilökohtaista aikakäsitystään saa tässä aikaan outouden kokemuksen. Juhani Ihanus (2019, 171) esittää, että yksilön kertomus hänestä itsestään koostuu menneisyyden muistamisesta, nykyhetken käsittelemisestä ja tulevaisuuteen valmistautumisesta. Mr. L:n nykyhetki on kuitenkin kadoksissa; kertoessaan tarinaa itsestään hän ei osaa asettaa itseään osaksi tapahtumien jatkumoa. Ihanuksen (2019, 72) mukaan kertomukseen itsestä sisältyy myös kaiku toisista, oudoista äänistä. Narratiivi ei ole täysin itsenäinen ”minä” tai ”toinen”, vaan sen merkityksellisyys syntyy näiden välissä (Ihanus 2019, 172). Mr. L:n ”minä” on kuitenkin yksin, irrallaan muusta maailmasta. Mr. L:n kautta kuultuna tulevaisuus on outo; mielekäs kokemus omasta identiteetistä ja eksistenssistä ajassa, jota hän ei koe omakseen, on mahdotonta (ks. Timmer 2017, 109–110, 112–115).

4.2 Tohtori Voight-Kampff

Albumin toinen persoonallinen, mimeettinen minä-puhuja on tohtori Voight-Kampff. Vaikka myös Voight-Kampff viittaa itseensä minä-pronominilla, on hänen puheensa aina selvästi erotettavissa Mr. L:stä kohdeteokseni tekstissä. Voight-Kampffin puhe sijoittuu aina albumin kappaleiden tekstin alkuun, eikä hän koskaan osallistu puheeseen omien pohjustustensa ulkopuolella. Voight-Kampffin

puhe on myös kirjoitettu kursiiviin, mikä erottaa sen albumin muusta tekstistä. Kyse ei kuitenkaan ole tarinan ulkopuolisesta kertojasta, vaan selvän persoonan omaavasta, tarinan sisäisestä hahmosta jolla on subjektiivisia käsityksiä asioista. Voight-Kampffin rooli on esitellä tulevaisuuden maailmaa Mr. L:lle, minkä lisäksi hän pyrkii kohdistamaan Mr. L:n huomion käsiteltävään aiheeseen. Tämä on havaittavissa Voight-Kampffin puheesta, joka aloittaa koko albumin:

Of course... Mr. L. Wake up slowly. But don't move yet. You will need time to recover. And welcome back. My name is Voight-Kampff; I am your hardheaded shrink. My genetic team handled the damaged DNA in your brain. [--] I will help you adjust to all things changed. [--] Now tell me... the last thing you remember...

(”The New Real”, kursiivi alkuperäinen.)

Voight-Kampff esittelee itsensä Mr. L:n yhteydessä ja tuo itsensä esiin hänen kauttaan, tehden samalla selväksi oman roolinsa suhteessa Mr. L:ään. Voight-Kampff kehottaa Mr. L:ää kertomaan viimeisistä muistoistaan ennen syväjäädystä ja käynnistää tämän ajatusprosessin, joka kestää koko albumin läpi. Mr. L:n ja Voight-Kampffin suhde jatkuu samanlaisena läpi albumin; Voight-Kampff kertoo jostakin ja Mr. L reagoi siihen omalla pohdinnallaan. Mr. L on siis albumin kokijan roolissa, kun taas Voight-Kampffin rooli on ohjata, *mitä* Mr. L kokee. Voight-Kampffin puhe ohjaa ja asemoi tekstin lähtötilannetta kappaleiden alussa ja ohjaa Mr. L:n ajatusprosessien suuntaa. Esimerkiksi kappaleessa ”Don’t Switch Me Off” Voight-Kampff kuvailee Mr. L:n digitaalista avatarseuralaista sanoilla ”*so real, so dangerous*” (kursiivi alkuperäinen). Tulkitsen, ettei kyse ole Voight-Kampffin mielipiteestä, vaan retorisesta keinosta jonka tarkoitus on provosoida Mr. L:ää ja saada tämä reagoimaan aiheeseen. Mr. L:n puhuu avatarista vasten Voight-Kampffin sanoja; onko avatar todellinen ja voiko häneen luottaa?

Voight-Kampff on paitsi mimeettinen minä-puhuja, myös kaiku, joka on havaittavissa toisen mimeettisen minän, Mr. L:n, puheessa (ks. Ihanus 2019, 172). En kuitenkaan tarkoita, että Mr. L olisi tekstissä riippuvainen Voight-Kampffista. Kohdeteokseni kaksi mimeettistä minä-puhujaa ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään; mikä olisi Voight-Kampffin rooli ilman Mr. L:ää, ja kuinka Mr. L kykenisi prosessoimaan tulevaisuuden maailmaa ilman Voight-Kampffin opastusta? Sekä Mr. L:n ja Voight-Kampffin puheen merkitys muodostuu suhteessa toiseen puhujaan; Voight-Kampffin puhe saa merkityksen Mr. L:n reaktion kautta, ja Mr. L:n puhe saa sisältönsä Voight-Kampffin ohjauksesta. Tämän epäsuoran keskustelun merkitys, postinhimillinen tilanne ja sen mukanaan tuoma outouden affekti, syntyy puhetilanteessa persoonallisten puhujien välissä (ks. Vermeulen & van den Akker 2010, 5–6; Timmer 2017, 110–112).

Voight-Kampffin käyttämät retoriset keinot osoittavat, että hänen puheensa kuuluu selvästi hänelle. Kappaleen ”Parental Procreation Permit” pohjustuksessa Voight-Kampff kertoo liiakansoitusta ehkäisevästä systeemistä seuraavasti: *”The WE Earth program holds 2 billion of the human species. Not counting illegal slaves or temporary aliens. The poor and sick will just be written off. Human population is to be reduced to a much safer level”* (kursiivi alkuperäinen). Voight-Kampff aloittaa faktatiedolla ja mainitsee sitten sivumennen yhteiskunnan heikko-osaiset, jotka voidaan vain pyyhkäistä sivuun. Puheessa kuuluvat sekä tulevaisuuden maailman toimintamalli, että yksityisen henkilön suhtautuminen siihen. Voight-Kampff tuo oman mielipiteensä ilmi ironian kautta yhdistämällä virallisen diskurssin ja lakonisen toteamuksen asioiden karmeudesta toisiinsa. Lisää Voight-Kampffin retoriikkaa nähdään kappaleessa ”Where Pigs Fly”: *”Okay, so...we brainiacs finally figured out that we live in multiple universes. Pff...a billion stars afar, but...really, what quantum mindfuck is that? Are you ready? Knock yourself out.”* (kursiivi alkuperäinen). Voight-Kampff korostaa puheensa sisältöä tauoilla, joiden jälkeen sanottu saa enemmän painoarvoa. Naurulla Voight-Kampff tuo esiin omaa suhtautumistaan ja alatyylisellä ilmauksella hän alleviivaa sanomansa painoarvoa. Voight-Kampff myös korostaa omaa asemaansa kutsuessaan itseään älyköksi.

4.3 Outo puhe

Kuten olen osoittanut, Mr. L:n ja tohtori Voight-Kampffin henkilöhahmoihin asettuva puhe on selvästi erotettavissa kohdeteokseni tekstissä. Henkilöhahmoille kuuluvan puheen lisäksi *Lost in the New Real* –albumilla on havaittavissa puhetta, joka ei kuulu kummallekaan sen mimeettisille minäpuhujalle. Kutsun henkilöhahmoihin kiinnittymätöntä, ei-persoonallista puhetta oudoksi puheeksi. Koska suurin osa albumin puheesta tapahtuu persoonallisten henkilöhahmojen kautta, saa näiden ulkopuolella asettuva outo puhe aikaan jännitteen tekstissä. Henkilöhahmojen ulkopuolelle asettuva outo puhe tapahtuu puheen toisella tasolla, välitilassa, jossa mimeettinen ja retorinen minä sekoittuvat keskenään.

Tällainen sekoittumiskohta on havaittavissa kappaleessa ”E-Police”. Kappaleen alussa Mr. L ryhtyy muistelemaan, millainen Internet oli 2000-luvun alussa. Pian tekstissä tapahtuu säkeistön vaihtumisen yhteydessä asennonvaihdos, jonka myötä puhe irtaantuu Mr. L:n henkilökohtaisesta näkökulmasta. Tämä on nähtävissä seuraavissa lainauksissa:

[Mr. L:] I remember the old days, people did as they pleased / Back in my age

[Outo puhe:] No fear! The E-Police are near / designed to keep you safe, to make sure you behave

[Outo puhe myöhemmin:] You’re not allowed to share, coz they don’t think it’s really fair, so don’t you dare

(”E-Police”.)

Koska kohdeteokseni persoonallisille minä-puhujille kuuluva puhe on aina selvästi sidoksissa puhujaansa, tulkitsen, että asennonvaihdoksesta tekstin tasoilla. Yllä olevissa esimerkkisäkeissä puhetilanne vaihtuu persoonallisen henkilöahmon esityksestä ei-persoonalliseksi esitykseksi (vrt. Lehikoinen 2017, 221–222). Henkilökohtaisen kokemusmaailman ja pohdiskelun sijaan outo puhe puhuu tulevaisuuden maailman äänellä; sen puhe ei ole henkilökohtaista, eikä sen puhetta voida osoittaa kuuluvaksi mimeettiselle minä-puhujalle. Persoonallisen puhujan puutteesta huolimatta oudossa puheessa on nähtävissä asennoituminen käsiteltävään aiheeseen. Outo puhe aloittaa julistuksella Internettiä valvovan E-poliisin [käännös minun] ainaisesta läsnäolosta ja perustelee järjestelmän toimintaa Internetin käyttäjien edulla, uhkaillen samalla seurauksilla joita sääntöjen rikkomisesta seuraa. Myöhemmin puheen asennoituminen aiheeseen muuttuu ja se alkaa arvostella E-poliisin toimintaa. Tässä mielessä oudon puheen puhe on verrattavissa Voight-Kampffin. Kummankin puheessa on erotettavissa tulevaisuuden maailman virallinen diskurssi sekä suhtautuminen siihen. Siinä, missä Voight-Kampffin suhtautuminen on osa hänen persoonallista henkilöahmoaan, oudon puheen asennoitumista ei voida osoittaa kuuluvaksi selvästi hahmotettavissa olevalla taholle. Oudossa puheessa sekoittuvat tulevaisuuden maailman propaganda ja siihen liittyvä kritiikki. Oudon puheen kautta E-poliisi näyttäytyy samanaikaisesti tarpeellisena ja Internetin käyttäjien etuja ajavana, mutta myös autoritaarisena ja julmana systeeminä.

Outo puhe tuo mukanaan sinä-tason, jolle se esittää sanottavansa. Englanninkielisessä kohdeteoksessani käytetään *you*-pronominia, joka voi viitata sekä yksikköön että monikkoon. Puheen kontekstin ja muun tekstin perusteella tulkitsen, että kyseessä on yksikkö, *sinä*. Samoin perustein tulkitsen, ettei kyse ole englannin kielen sinä-passiivista. Kappaleessa ”E-Police” outo puhe kertoo E-poliisista kaikkialle levittäytyvänä entiteettinä ja asettaa sen vastakkain subjektiivisemmän sinä-tason kanssa: ”They’re gonna catch you when you steal or when you make some shady deal, how does that feel?”. Näin outo puhe siis puhuttelee selvästi jotakin, mutta kummankin osapuolen luonne jää epäselväksi. Puheen tilanne luo mielikuvan siitä, että outo puhe-esitys asettuisi mimeettiseen minä-puhujan verrattavissa olevaan konkreettiseen tilanteeseen. Persoonallisen puhujahahmon puutteesta johtuen outo puhe asettuu puheen toiselle tasolle, puhe-esitykseen ilman selvää puhujaa.

Vaikkei outo puhe selvästi asetukaan persoonalliseen henkilöahmoon, viittaa se toisinaan itseensä mimeettisen minän tavoin. Outo puhe toimii Voight-Kampffin pohjustusta lukuun ottamatta ainoana puhujana kappaleessa ”Parental Procreation Permit”. Koska kappale puhuu tulevaisuuden maailmasta ilman henkilökohtaista, pohdiskelevaa tasoa, tulkitsen, ettei kyse ole Mr. L:n puheesta. Outo puhe osoittaa jälleen sanansa sinä-tasolle, mutta tuo mukaan myös me-tason: ”Our world was choking [--]

Our numbers growing” (“Parental Procreation Permit”). Outo puhe esittää puheensa osana tulevaisuuden maailmaa, viitaten me-pronominilla myös itseensä osana ihmiskuntaa. Me-muotoinen puhe käy läpi ihmiskunnan tilaa ennen liikakansoittumista ehkäisevän systeemin käyttöönottoa ja asettuu näennäisesti edustamaan koko ihmiskuntaa. Hieman myöhemmin puhe vaihtaa asentoaan metatasolta sinä-tasolle, kyseenalaistaen puheensa kohteen kyvyn huolehtia mahdollisesta jälkikasvustaan. Oudon puheen määrittelyn kannalta oleellisin on kuitenkin kohta, jossa outo puhe yllättäen ottaa käyttöönsä minä-pronominin: ”Are you sure, *I am* not convinced” (“Parental Procreation Permit”, kursiivi minun). Kyseessä on albumin ainoa kohta, jossa outo puhe käyttää minä-pronominia. Puhe osoittaa suoraan epäilyksensä kohteensa pätevyydestä toimia vanhempana ja tuo asian esiin asettamalla itsensä vastakkain tämän kanssa. *Minä* on auktoriteetti, systeemi, jokin, jolla on valtaa asian suhteen ja joka *sinän* tulisi ottaa huomioon. Samalla outo puhe on myös se taho, jolle *minä* epäilyksensä osoittaa. Sanatasolla puhe esittää lisääntymistä säätelevän systeemin näkökulman, mutta puhuu siitä puheen toisella tasolla ilmaisten asiansa kyseenalaisessa valossa.

Outo puhe tapahtuu persoonallisten minä-puhujien ulkopuolella, mutta silti samassa puhetilanteessa näiden kanssa, metamodernistisena heiluntana puheen toisella tasolla. Kun outo puhe sanoo toista ja tarkoittaa toista, muodostuu puheen tasojen välille ironinen jännite. Juuri tästä syystä asetan kohdeteokseni oudon puheen puheen toiselle tasolle. Koska outo puhe sanoo asiat päinvastoin kuin se tarkoittaa, se ei ole olemassa puheen ensimmäisellä, tekstuaalisella tasolla. Tämä on oudon puheen ja mimeettisten minä-puhujien ero; minä-puhujat ovat selvästi sekä tekstissä sen ensimmäisellä tasolla että puheensa merkityksessä puheen toisella tasolla. Outo puhe puolestaan syntyy tulkinnassa, eikä se kiinnity puheen fiktiiviseen maailmaan persoonallisten henkilöahmojen tavoin (ks. Lehikoinen 2010, 217). Mikäli Voight-Kampff ilmaisee asiansa ironisesti, on kyse Voight-Kampffin hahmon ironiasta. Oudon puheen ironia on ironiaa ilman kiinnittymiskohtaa; se on puheen tulkinnan ironiaa, ei persoonallisen minä-puhujan retoriikkaa. Outo puhe ei kuitenkaan leiju irtonaisena kohdeteoksen henkilöahmojen ulkopuolella, vaan muodostuu suhteessa näihin. Kun Mr. L:n puhe on Mr. L:n persoonallista puhetta ja Voight-Kampffin puhe on Voight-Kampffin persoonallista puhetta, on outo puhe ei-persoonallisen puhujan ei-persoonallista puhetta. Kun Mr. L reagoi Voight-Kampffin puheeseen, outo puhe vaihtaa asentoaan ja reagoi itseensä. Outo puhe on puhetta, joka on *kuin* se kuuluisi persoonalliselle puhujalle, kuitenkin kiinnittymättä sellaiseen (vrt. Vermeulen & van den Akker 2010, 6).

5 POSTINHIMILLINEN OUTOUS

Mitä on postinhimillinen outous? Tässä luvussa muodostan postinhimillisen outouden affektin *Lost in the New Real* –albumissa. Postinhimillinen outous on metamoderni affekti, joka muodostuu postinhimillistä tilannetta kuvaavassa puheessa persoonallisen ja ei-persoonallisen monitasoisen puheen kautta (vrt. Gibbons 2017a, 84).

Olen osoittanut, kuinka Mr. L kokee postinhimillisen tilanteensa oudoksi. Tulevaisuuden maailmassa Mr. L ei ole varma, onko hän ihminen. Koneen ja aivojensa välimaastossa hän elää väli-ihmisyyttä, jossa syväjäädystä edeltänyt ihmisyyden on kadotettu jonkun muun kuin hänen itsensä toimesta. Uusi olotila, virtuaalinen todellisuus ja postinhimillinen tilanne eivät kuitenkaan korvaa menneisyyteen jäänyttä kokemusta ihmisyydestä. Mr. L ei osaa asettua postinhimilliseen tilanteeseensa, eikä hän kykene palaamaan syväjäädystä edeltäneeseen käsitykseen omasta ihmisyydestään. Postinhimillisyys ei Mr. L:n tapauksessa muodostu suhteessa 2000-luvun alun ihmisyyteen, vaan yhteys niiden välillä jää muodostamatta. Tulevaisuuden maailmakaan ei tunnu omalta, vaan näyttäytyy uuden nykyhetken sijaan jonakin, joka on tulossa, mutta jota ei ole vielä saavutettu. Näin Mr. L:n kokemus omasta ihmisyydestään heiluu tilanteessa, joka on hänelle outo.

Postinhimillisen outouden affekti vaatii muodostuakseen monitasoisen puheen. Metamodernina affektina se tarvitsee tilan, jossa heilua; muuten kyse olisi vain asettumisesta johonkin tai irtaantumisesta kaikesta (Gibbons 2017b, 130). *Lost in the New Real* –albumin monitasoinen puhe asettaa kokemuksen postinhimillisyydestä tilaan, jossa se havaitaan monen puhujan kautta, puheen eri tasojen välissä. Postinhimillinen outous muodostuu affektiksi puheen postinhimillisen sisällön ja monitasoisen puheen kautta. *Lost in the New Real* –albumin postinhimillisestä tilanteesta kertova puhe etsii paikkaa, johon asettua. Postinhimillisen outouden affekti heilahtelee puheen eri tasoilla Mr. L:n, Voight-Kampffin ja oudon puheen välillä. Mr. L:n puhe on henkilökohtaista ja epävarmaa, ympäröivästä postinhimillisestä tilanteesta irrallista ja ajallisesti siirtymävaiheessa menneisyyden ja tulevaisuuden välissä. Voight-Kampffin puhe on kiinni tulevaisuuden maailmassa ja postinhimillisessä tilanteessa, ja siitä on havaittavissa hänen henkilökohtainen suhtautumisensa niihin. Outo puhe puhuu tulevaisuuden maailmasta sen ajassa ja osoittaa asenteellista suhtautumista siihen, mutta ei ole henkilökohtaista. Näin postinhimillinen outous on affektina ihmisyyden ja postihimillisyyden, tuttuuden ja vierauden, menneisyyden ja tulevaisuuden sekä henkilökohtaisuuden ja yleisyyden välissä. Ääriäidat eivät ole vastakohtia. Postinhimillisyys on yhä ihmisyyttä, vain erilaista kuin aiemmin. Vierautteen sisältyy ajatus siitä, kuinka jokin on tai kuinka sen tulisi olla. Menneisyys ja tulevaisuus ovat samaa aikajatkumoa, joiden välissä nykyisyys muuttuu jatkuvasti toisesta toiseksi.

Henkilökohtainen kokemus tai suhtautuminen muodostuu suhteessa johonkin yleiseen. Postinhimillinen outous on yhteydessä näihin kaikkiin.

Postinhimillisen tilanteen ei tarvitse välttämättä olla outo. *Lost in the New Real* –albumin tapauksessa albumin kokija, Mr. L, ei osaa muodostaa kokemusta itsestään ja ihmisyydestään vallitsevassa tilanteessa, ja siksi postinhimillinen tilanne näyttäytyy hänelle outona. Koska albumi kuvaa Mr. L:n tilannetta, on siinä muodostuva affekti hänen kokemuksensa mukainen. Mr. L:n ajatusprosessia ohjaavan Voight-Kampffin kautta nähdään vilaus toisenlaisesta suhtautumisesta aiheeseen; tilanne, jossa postinhimillisyys ei ole outoa. Mr. L:lle uusi todellisuus on kuitenkin jotain muiden kertomaa, jotain, johon hän ei kuulu. Outo puhe jää oudoksi ja muodottomaksi tulevaisuuden maailman hälyksi, joka ei asetu mihinkään mutta käyttäytyy kuin se olisi jossakin. Näin outo puhe on kuin Mr. L:n vinksahantunut kaiku, joka puhujansa kadottaneena heijastaa ympäröivän maailman ääniä. Outo puhe kertoo outouden kokemuksesta, jostakin, joka ei ole aivan kohdallaan, mutta etsii silti heilahdellen asemaansa tietäen, ettei koskaan tule saavuttamaan sitä (vrt. Vermeulen & van den Akker 2010, 5). Näin on myös postinhimillisen outouden laita. Kyse ei ole ihmisyyden päättymisestä, vaan ihmiskäsityksen muutoksesta ja siihen liittyvän kokemuksen hankaluudesta. Kappaleessa ”Don’t Switch Me Off” Voight-Kampff vertaa ihmisen ja koneen välistä eroa hiekkaan piirrettyyn viivaan, joka hälvenee ajan myötä. Vaikka käsitys ihmisyydestä muuttuu, ei ihmisyyksensä katoa; uudestaan piirretty viiva eroaa aiemmasta, mutta se ei silti ole lakannut olemasta.

6 PÄÄTÄNTÖ

Olen tutkielmassani tarkastellut *Lost in the New Real* albumin postinhimillistä tilannetta ja sen synnyttämää outouden kokemusta metamodernina affektina. Mr. L:n läpikäymä muutos biologisesta ihmiskehosta tulevaisuuden digitaaliseen olemassaoloon on myös siirtymä ihmiskäsityksestä toiseen. Muutos ei ole yksinkertainen, ja oman ihmiskäsityksensä uudelleenmuotoilu voi osoittautua hankalaksi. Kun oman itsensä asettaminen uuteen tilanteeseen ei onnistu, jää koko ympäröivä maailma vieraaksi ja kokemus omasta ihmisyydestä oudoksi. Tämä outous välittyy *Lost in the New Real* –albumista postinhimillisen outouden affektina puheen sisällön ja sen monitasoisuuden kautta.

Tarkasteluni näkökulma on rajattu. Olen keskittynyt kohdeteokseni postinhimilliseen tilanteeseen pääosin yhden henkilöhahmon kautta. Laajamittaisemmassa tarkastelussa näkökulman voisi laajentaa postinhimillisydestä posthumanismiin. Samalla mahdollistuisi posthumanistiseen maailmaa laajemmin kuvaavan posthumanistisen outouden affektin määrittely. Uskon, että erityisesti

posthumanistisen luontosuhteen huomioiminen toisi tarkasteluun mielenkiintoisen lisänäkökulman. Myös outouden yleisempi tutkiminen erityisesti metamodernismin yhteydessä voisi tarjota kiinnostavia lähtökohtia tulevalle tutkimukselle.

LÄHTEET

Allenby, B. & Sarewitz, D. (2011.) *The Techno-Human Condition*. Massachusetts: MIT press.

Enlow, R. (2019.) ”Bridge to the Other Side” – Musical Signifiers of Life and Death in Ayreon’s *The Human Equation*. Youngstown State University. Dana School of Music. Pro Gradu. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=ysu1560258556998774.

Graves, Herbert. (2008.) *Making Strange: Beauty, Sublimity, and the (post)modern 'third Aesthetic'*. Leiden: Brill.

Gibbons, A. (2017.) Metamodern Affect. Teoksessa Teoksessa R. van den Akker, A. Gibbons & T. Vermeulen (toim.), *Metamodernism. Historicity, Affect and Depth After Postmodernism* (s. 83–86). London; New York: Rowman & Littlefield International.

Gibbons, A. (2017.) Contemporary Autofiction and Metamodern Affect. Teoksessa Teoksessa R. van den Akker, A. Gibbons & T. Vermeulen (toim.), *Metamodernism. Historicity, Affect and Depth After Postmodernism* (s. 117–130). London; New York: Rowman & Littlefield International.

Hallila, Mika (2019). Lannistumattoman ihmisyyden aika: Asko Sahlbergin Yö nielee päivät ja metamodernismin etiikka. Teoksessa E. Arminen, M. Lehtimäki (toim.), *Muistikirja ja matkalaukku: Muotoja ja merkityksiä 2000-luvun suomalaisessa romaanissa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia, 1452*(2019), (s. 153–176). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Hayles, N. (1999.) *How we became posthuman: virtual bodies in cybernetics, literature and informatics*. Chicago, Ill: University of Chicago Press.

Helle, A. (2019.) Postmodernismista metamodernismiin? Esimerkkinä Eino Santasen kokoelmat Tekniikan maailmat ja Yleisö. *Joutsen, 2019*(2020), (s. 51–64). <https://doi.org/10.33346/joutsen-svanen.90997>.

Hyttinen, E. & Lummaa, K. (2020.) Saatteeksi. Teoksessa E. Hyttinen & K. Lummaa (toim.), *Sotkuiset maailmat*. (s. 7–8). Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimuslaitos.

Ihanus, J. (2019.) *Transformative words: writing otherness and identities*. Hauppauge, New York: Nova Science Publishers.

Jaeggi, R. (2014.) *Alienation*. Kääntänyt F. Neuhauser, & A. Smith. Columbia: Columbia University Press.

Lehikoinen, E. (2020.) Luonnon ja teknologian lapset. Keskeneläväisyys ja ihmisenä eläminen Essi Kummun romaanissa Lasteni tarina. Teoksessa E. Hyttinen & K. Lummaa (toim.), *Sotkuiset maailmat* (s. 209–251). Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimuslaitos.

Lehikoinen, T. (2007.) Runo puheena ja runon puhujat. Teoksessa S. Kainulainen, K. Kesonen & K. Lummaa (toim.), *Lentävä Hevonen* (s. 213–235). Tampere: Vastapaino.

- Lucassen, A. (2012.) *Lost in the New Real* [CD]. Dortmund: Inside Out Music.
- Lummaa, K. & Rojola, L. (2014.) Lukijalle. Teoksessa Lummaa, K & Rojola, L. (2014.) *Posthumanismi* (s. 7–11). Turku: Eetos.
- Lummaa, K. & Rojola, L. (2014.) Johdanto: Mitä posthumanismi on?. Teoksessa Lummaa, K & Rojola, L. (2014.) *Posthumanismi* (s.13–33). Turku: Eetos.
- Sandbacka, D. (2018.) Myöhäismoderni melankolia Tove Janssonin novelleissa ”Aikakäsite” ja ”Lokomotiivi”. *Avain*. 4(1018). <https://doi.org/10.30665/av.74415>.
- Pepperell, Julian. (1995.) *The Posthuman Condition: Consciousness Beyond The brain*. Bristol: Intellect Books Ltd.
- Raipola, J. (2014.) Inhimilliset ja postinhimilliset tulevaisuudet. Teoksessa Lummaa, K. & Rojola, L. (2014.) *Posthumanismi* (35–56). Turku: Eetos.
- Rinne, J., Kajander, A. & Haanpää, R. (2020.) *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. Helsinki: Ethnos.
- Tieteen termipankki (30.12.2021). *Affekti*. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:affekti>.
- Timmer, N. (2017.) Radical Defenselessness: A New Sense of Self in the Work of David Foster Wallace. Teoksessa R. van den Akker, A. Gibbons & T. Vermeulen (toim.), *Metamodernism. Historicity, Affect and Depth After Postmodernism* (s. 103–115). London; New York: Rowman & Littlefield International.
- Van den Akker, R. & Vermeulen, T. (2017.) Periodising the 2000s, or, the Emergence of Metamodernism. Teoksessa R. van den Akker, A. Gibbons & T. Vermeulen (toim.), *Metamodernism. Historicity, Affect and Depth After Postmodernism* (s. 1–19). London; New York: Rowman & Littlefield International.
- Vermeulen, T. & van den Akker, R. (2010.) Notes on metamodernism. *Journal of aesthetics & culture*. 2(2012). <https://doi.org/10.3402/jac.v2i0.5677>.
- Wolfe, C. (2009.) *What is posthumanism?* Minnesota: University of Minnesota Press.